
Dilluns, 5 d'agost de 2013

ADMINISTRACIÓ LOCAL

Ajuntament de Vallirana

EDICTE

Atès que amb data 30 de maig de 2013 es va aprovar inicialment el "Reglament del Cementiri Municipal, Serveis Funeraris i Policia mortuòria" i vist que no s'ha presentat cap reclamació o al·legació es publica el seu text íntegre.

REGLAMENT DE CEMENTIRI MUNICIPAL, SERVEIS FUNERARIS I POLICIA MORTUÒRIA

INDEX

CAPÍTOL I: Disposicions generals
CAPÍTOL II: Dret funerari
CAPÍTOL III: De les obres en el Cementiri Municipal
CAPÍTOL IV: Manteniment, neteja i ornat funeraris
CAPÍTOL V: De les inhumacions, exhumacions i trasllats
CAPÍTOL VI: De la gestió econòmica
CAPÍTOL VII: Sales de vetlla
CAPÍTOL VIII: Vigència

Disposició transitòria

Diligència

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Preàmbul. L'ajuntament de Vallirana és titular i propietari del cementiri, i li correspon la direcció, l'administració, la reglamentació i l'aprovació de les ordenances fiscals per a la prestació de serveis o la realització d'activitats de la seva competència.

Art. 1. Es objecte d'aquest Reglament la regulació de la instal·lació, sosteniment, règim i govern del cementiri municipal, així com el relatiu a la conducció de cadàvers i l'establiment d'empreses funeràries, tot de conformitat amb la Llei 2/1997, de 3 d'abril, de serveis funeraris, el Reglament de Policia Sanitària Mortuòria, aprovat per Decret 297/1997, de 25 de novembre i disposicions complementàries i art. 25.2.j) de la Llei 7/1985, reguladora de les Bases de Règim Local de Catalunya.

Art. 2. No podran efectuar-se enterraments fora del recinte del cementiri municipal. Els enterraments en el recinte del cementiri municipal es realitzaran sense cap discriminació per raó de religió ni per qualsevol altra, tal com preceptua la Llei 49/1978, de 3 de novembre.

Art. 3. El cementiri s'obrirà al públic tots els dies de l'any, diumenges i festius inclosos, Els mesos de novembre a març, de les 8 fins a les 18h. i d'abril a octubre de les 8 fins a les 20h. Tanmateix el present horari podrà ser modificat per resolució d'Alcaldia.

Els dies 1 de gener i 25 de desembre només s'obrirà el cementiri a l'efecte de procedir a una inhumació, i pel termini necessari per aquesta.

Els visitants del recinte s'hauran de comportar amb respecte dins del recinte, i no es permetrà cap acte que directa o indirectament suposi una profanació. En cas que es produeixi s'haurà de comunicar immediatament a l'autoritat competent.

Art. 4.

1) No s'autoritzarà la venda ambulants en l'interior del cementiri, ni es concediran llocs o autoritzacions per al comerç o propaganda, encara que fossin d'objectes relacionats amb el decòrum i ornat del Cementiri o dels nínxols.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

També queda prohibit l'accés d'animals al recinte del Cementiri, excepte els gossos pigalls.

Art. 5. Queda prohibida l'entrada de vehicles de qualsevol classe al recinte del Cementiri municipal. L'accés amb vehicles només es permetrà a les empreses funeràries legalment establertes i que comptin amb autorització municipal.

Art. 6. El servei de Cementiri municipal i de Policia Sanitària Mortuòria, amb l'abast que es conté en aquest Reglament, dependrà de l'Alcaldia, que podrà desenvolupar-lo directament o delegar-lo a un Tinent d'Alcalde.

Art. 7.

1) El servei portarà el control administratiu de totes les operacions que es realitzin en el Cementiri municipal i de tots els serveis que es produeixin en relació amb la Policia Sanitària Mortuòria, portant-se un llibre de registre d'inhumacions, exhumacions.

Totes les sepultures seran numerades i la seva conservació (neteja i manteniment) anirà a càrrec del titular dels drets funeraris.

La gestió i recaptació dels tributs i preus públics per la prestació de serveis, concessions i altres activitats del cementiri, correspondrà a l'ajuntament, en els termes determinats per les corresponents ordenances aprovades per l'ajuntament de Vallirana.

CAPÍTOL II

Dret funerari

Art. 8.

1) Els enterraments en el Cementiri municipal s'efectuaran en nínxols, les cendres podran ser dipositades en columbaris, o en nínxols, sempre que es disposi dels drets funeraris.

El dret funerari que es reconeix en aquest Reglament té caràcter de concessió, en atenció a la naturalesa de bé de servei públic que té el Cementiri municipal. El contingut d'aquest dret consistirà en l'ús dels nínxols o dels columbaris, per al dipòsit de cadàvers o restes cadavèrics i s'atorgarà a qui ho sol·liciti complint les prescripcions d'aquest Reglament.

Art. 9.

1) La concessió del dret funerari sobre les sepultures, té caràcter temporal i s'estén, amb caràcter general, per un període de cinquanta anys a comptar des de la data del seu atorgament. Transcorregut aquest període, s'extingeix el dret funerari, llevat que s'obtingui una nova concessió.

Les concessions atorgades amb anterioritat a l'aprovació d'aquest nou Reglament, dites a perpetuïtat, tindran la consideració de concessió administrativa atorgada per un màxim de setanta-cinc anys, tal i com recull la jurisprudència a l'abast.

També s'extingeix el dret funerari sobre les sepultures per a la declaració en estat de ruïna d'aquestes, o per l'impossibilitat tècnica o material de realitzar noves inhumacions. Actuant en aquest cas en la forma determinada en l'article 51 del Reglament de Policia Sanitària Mortuòria.

Transcorreguts els cinquanta anys de la concessió, sense obtenir-ne una de nova, o declarada la ruïna de les sepultures, sense que els titulars del dret funerari hagin realitzat el trasllat de restes que es trobessin en el seu interior, les restes passaran a una fossa comuna.

Art. 10.

1) La concessió del dret funerari s'efectuarà adjudicant el nínxol o columbari, per resolució d'Alcaldia, a petició de part interessada, previ el pagament de la taxa corresponent i acreditant la circumstància de la mort d'un familiar o persona a càrrec del sol·licitant o be, amb la que s'hagin mantingut relacions d'amistat o veïnatge i l'empadronament al municipi de Vallirana un mínim de tres anys.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

La sol·licitud de part interessada s'entén complida per la que en representació d'aquesta realitzi l'empresa funerària autoritzada en el terme municipal.

Art. 11.

1) Podran ser atorgades concessions de dret funerari sobre els nínxols, limitades en el temps i reduïdes a un període de cinc anys, mitjançant el pagament del cànon que a aquest efecte estableixi la vigent Ordenança fiscal i seguint el procediment establert en l'article anterior. Aquesta concessió podrà renovar-se, un cop finalitzi, any a any fins un màxim de deu anys.

Transcorregut el període de cinc anys, o la seva prorroga, aquestes concessions es podran convertir en concessions temporals a cinquanta anys, sempre que ho sol·liciti l'interessat amb una anticipació mínima de quinze dies, abans de la finalització de la concessió, abonant la taxa que fitxi l'Ordenança Fiscal corresponent.

En qualsevol moment de la vigència d'aquesta concessió limitada, l'interessat pot sol·licitar el reconeixement del dret funerari amb el contingut i la forma que s'estableix en els articles 9 i 10 d'aquest Reglament.

Els enterraments de beneficència no suposen en cap cas, l'adquisició del dret funerari sobre la sepultura, aquest romandrà a disposició de l'Ajuntament de Vallirana, titular de la instal·lació.

Transcorregut el període de la concessió sense que la part interessada es manifesti en cap sentit, s'actuarà amb les restes existents en el nínxol en la forma contemplada en l'article 9.3 d'aquest Reglament.

Art. 12.

1) El dret funerari quedarà garantit mitjançant la inscripció en el llibre de registre especial i per l'expedició del títol nominatiu de cada nínxol, que contindrà les dades necessàries per a la identificació del titular del dret i d'ubicació del nínxol, columbari o tomba.

El dret funerari sobre els nínxols, columbaris i tombes, es registrarà:

A nom de persona individual que serà el propi peticionari que hagi actuat directament o mitjançant la representació atribuïda per l'article 10.2 d'aquest Reglament.

A nom dels cònjuges, acreditant la circumstància del matrimoni.

A nom de Corporacions, Comunitats, Fundacions, establiments benèfics o hospitalaris legalment constituïdes i societats, quedant excloses les d'assegurances, previsió o altres destinades a garantir sepultures per al dia de la mort.

El dret funerari reconegut en l'anterior apartat c), es limitarà a l'ús exclusiu del nínxol per als membres, asilats, acollits o treballadors.

S'anotaran en el títol les inhumacions, exhumacions i trasllats que es vagin produint en el nínxol, columbari o tomba, una vegada acreditats degudament.

En el cas de pèrdua, robatori o deteriorament del títol, el seu propietari haurà d'efectuar davant l'Ajuntament la corresponent denúncia perquè, deixant sense efecte l'esmentat títol, es procedeixi a l'expedició del seu duplicat.

Art. 13.

1) Per efectuar-ne l'obertura d'una sepultura es requerirà la presentació del títol que acrediti el dret funerari o en el seu defecte la comprovació registral de la seva titularitat.

La negativa, resistència o falta de presentació injustificada d'un títol per a qualsevol de les operacions que requereixin la seva presentació, amb perjudici de tercer que ostentés dret funerari sobre una sepultura, podrà determinar l'ordre d'obertura d'aquesta, dictada per Decret d'Alcaldia en virtut d'expedient sumari en que s'acreditin els motius de la seva resolució i l'expedició d'un nou títol, si procedís, i havent de ser escoltats els interessats en l'expedient quan les circumstàncies així ho permetessin.

En el supòsit de no poder acreditar la titularitat del dret funerari, es facilitarà una concessió temporal limitada.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

Art. 14.

1) La transmissió del dret funerari serà possible per via d'herència o per cessió intervius del titular a familiars fins el tercer grau de consanguinitat o segon grau per afinitat, quedant prohibida tota transmissió amb objectius lucratius.

La transmissió per herència s'acreditarà mitjançant la presentació del títol hereditari per qui o els qui pretenguin el reconeixement a la transmissió del dret funerari, aportant testament o renúncia expressa dels hereus.

Les renunciacions i les cessions del dret funerari en favor de persones determinades es realitzaran per escrit davant del servei administratiu del Cementiri, mitjançant comprovació de la personalitat i de l'acceptació per aquell a favor del qual es reconeix-hi el dret, prèvia presentació de la documentació sol·licitada.

La compareixença personal es pot substituir per manifestació de voluntat acreditada en document públic o atorgant poder a l'efecte.

En cas de separació matrimonial o divorci el dret funerari registrat a nom dels conjugues seguirà el resultat del conveni celebrat o de la resolució judicial.

Art. 15.

1) La transmissió de titularitat de dret funerari sobre un nínxol, columbari o tomba determinats es sol·licitarà, acreditant les circumstàncies que concorrin i s'adjudicarà amb les mateixes formalitats que per a la seva adjudicació final.

L'Ajuntament resultarà adjudicatari de tots els drets de propietat funerària sobre sepultures que s'efectuïn al seu favor de forma expressa o per renúncia dels seus titulars, o procedeixin d'extincions de concessió per qualsevol causa.

Art. 16. Transcorreguts cinc anys sense regularitzar el canvi de titularitat, aquesta revertirà en l'ajuntament, actuant amb les possibles restes d'acord al previst a l'article 9.3.

Art. 17. En els casos de drets funeraris detentats per cònjuges que es trobin separats i sense perjudici d'acreditar documentalment la circumstància expressada en l'article 14.4, a la qual cosa s'estarà, podran inhumarse els cadàvers o restes de qualsevol dels cònjuges o dels fills d'ambdós, a petició de qualsevol dels dos cònjuges.

Art. 18.

1) La reversió a l'Ajuntament de les sepultures i de les seves instal·lacions, es produirà pel transcurs del període a que es refereix l'article 9.1 d'aquest Reglament.

La concessió del dret funerari que es reconeix en aquest Reglament, quedarà sense efecte per resolució de l'Alcaldia quan es produeixi la declaració de l'estat de ruïna a que es refereix l'art. 9.2, o altres circumstàncies sobrevingudes d'interès públic.

En aquests casos no existirà indemnització, però el titular de la concessió tindrà dret a que l'Ajuntament li adjudiqui la concessió sobre un altre nínxol, columbari o una altra tomba pel temps que falti per a l'extinció de l'anterior. Sempre que sigui possible en aquests casos s'haurà de donar audiència als interessats.

La caducitat de la concessió del dret funerari es produirà per alguna de les següents causes:

a) Per renúncia dels titulars de la concessió.

b) Per abandó de la sepultura, sent considerats com a tal el transcurs de cinc anys des de la mort del titular, sense que els possibles hereus reclamin la titularitat.

En els casos en que no es pugui acreditar la via de transmissió testamentària, l'Ajuntament podrà atorgar una titularitat provisional en base a la documentació existent, fent-se una publicació d'un edicte en el BOP i en el tauler d'anuncis de l'Ajuntament. Transcorreguts trenta dies d'exposició pública des de l'últim anunci publicat, sense que s'hagi presentat cap reclamació, restarà concedida la titularitat provisional.

Passats cinc anys de la provisionalitat, sense que hi hagi cap reclamació de tercers, la titularitat passarà a ser definitiva fins a un màxim de 45 anys de concessió.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

Qualsevol de les modalitats d'extinció de la concessió del dret funerari a que es refereixen els apartats anteriors d'aquest títol, haurà de resoldre's mitjançant expedient administratiu, amb audiència de l'interessat i essent competent per aquesta resolució de l'Alcaldia d'aquest Ajuntament.

A petició del titular de la concessió, els drets concessionals podran ser objecte de reversió a l'ajuntament, previ informe municipal on es justifiqui l'interès públic en relació amb la reversió. En aquest cas, l'interessat percebrà per aquest concepte les quantitats següents:

Concessions anteriors a l'aprovació d'aquest Reglament, que es consideren com a concessions per 99 anys com a màxim si del títol no resulta una durada inferior, el 50 % del valor fixat per un nínxol de les mateixes característiques en l'exercici econòmic en el qual es faci la petició, i en proporció als anys que restin de concessió.

Concessions posteriors a l'aprovació d'aquest Reglament, que es consideren com a concessions per 50 anys com a màxim, si del títol no resulta una durada inferior, el 100 % del valor fix per un nínxol de les mateixes característiques en l'exercici econòmic en el qual es faci la petició, i en proporció als anys que restin de concessió.

En tot cas seran per compte del titular les despeses derivades del buidat de la sepultura.

CAPÍTOL III

De les obres en el Cementiri Municipal

Art. 19. La construcció de nous cementiris en el terme municipal, si les circumstàncies ho aconsellessin, així com la reforma o ampliació de l'existent, s'efectuaran amb estricta subjecció al que estableixen les Normes de planejament vigents al municipi, així com el Decret 297/1997, de 25 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament de Policia Sanitària Mortuòria.

Art. 20. Els projectes tècnics de nínxols de nova construcció, s'ajustaran a les especificacions de l'art. 38 i següents del Reglament de Policia Sanitària Mortuòria.

Art. 21. La conservació dels elements estructurals i instal·lacions del cementiri municipal es responsabilitat de l'Ajuntament. Per tant queda prohibida tota classe d'obres o modificacions constructives de nínxols, columbaris, tombes, mausoleus i panteons, o del seu aspecte exterior, que pretenguin realitzar els titulars del dret funerari, als qui únicament se'ls reconeix el dret a la utilització dels nínxols i a la col·locació de làpides, l'ornat d'aquests nínxols i tot això en les condicions que s'estableixen en el capítol corresponen d'aquest Reglament.

Art. 22.

1) Quan raons urbanístiques, higienicosanitàries o d'esgotament de capacitat ho aconsellin, l'Ajuntament podrà incoar expedient per clausura del Cementiri municipal, que una vegada resolt per l'autoritat competent i transcorregut el termini reglamentari, facultarà per a la recollida de restes del Cementiri que es clausura i per a la seva inhumació en el de nova utilització.

Per procedir al trasllat de les restes per clausura del Cementiri, serà preceptiva la notificació al públic amb una antelació mínima de tres mesos, mitjançant la publicació d'anuncis en els llocs habituals de la localitat i en personal als titulars del dret funerari, sempre que aquesta notificació fos possible i amb el fi de que puguin adoptar les mesures conduents i que s'arbitraran en aquell moment per al trasllat de restes i la seva inhumació en el nou Cementiri.

Les restes que no hagin estat retirades pels titulars del dret funerari, seran recollides per l'Administració municipal i la inhumació s'efectuarà en nínxols comuns del nou Cementiri fins l'expiració del termini de vigència de la concessió del dret funerari.

CAPÍTOL IV

Manteniment, neteja i ornat funeraris

Art. 23. Correspon a l'ajuntament el manteniment i neteja del recinte del Cementiri, l'ajuntament realitzarà aquestes tasques amb la col·laboració d'altres empreses, en els terminis que estableixin els contractes subscrits a l'efecte.

Art. 24. Les sepultures existents en els nínxols, columbaris i tombes, seran agençats pels titulars del dret funerari o per persones delegades d'aquests, no permetent-se la col·locació de floreretes o d'elements decoratius que no estiguin

Dilluns, 5 d'agost de 2013

subjectes o adossats als marcs dels nínxols i havent de deixar en condicions de neteja l'espai frontal del nínxol, una vegada efectuades les operacions d'agençament i abocant en un lloc assenyalat a l'efecte, les flors, fulles i objectes inservibles.

No és permès de pintar ni alterar amb marbres o d'altres materials els marcs dels nínxols ni les parts confrontants amb els altres nínxols.

Art. 25.

1) Els titulars del dret funerari podran efectuar la col·locació de làpides en els nínxols i inscripcions en els columbaris, mitjançant sol·licitud formulada a l'ajuntament.

L'Administració municipal requerirà el pagament de la taxa corresponent i la presentació prèvia del disseny de la làpida i del seu text, el qual podrà anar redactat en qualsevol idioma.

Art. 26. Queda prohibida la col·locació de làpides desproporcionades, provocatives, irreverents o de mal gust, tant pel seu disseny com pel seu text, procedint-ne a la seva retirada per resolució de l'Alcaldia i quedant en dipòsit perquè pugui ser recollida per qui la col·locà, passant-se a la seva destrucció un cop transcorreguts tres mesos, sense haver estat recollida.

Art. 27. Es col·locarà una làpida per cada nínxol, però podrà ser autoritzat la col·locació d'una làpida comuna que abasti dos nínxols, tant en sentit vertical com horitzontal, quan els morts sepultats en aquests estiguin units per parentiu de consanguinitat o afinitat.

Art. 28. El manteniment del bon estat de les làpides correspondrà als titulars del dret funerari, i l'empresa concessionària podrà disposar la retirada de les que apareguin deteriorades o amb falta de conservació, si requereix el titular, deixa transcórrer dos mesos sense esmenar les deficiències, donant-se a les làpides retirades el mateix tractament establert en l'article 26.

L'Ajuntament no assumirà cap responsabilitat per robatori o desperfectes a les làpides i elements decoratius, igualment si en el moment de l'obertura es detectessin o s'ocasionessin desperfectes no imputables a l'actuació dels operaris.

Art. 29. En els nínxols i en els columbaris que no tinguin làpida, s'inscriuran a la llosa o envà les inicials de l'última persona inhumada.

CAPÍTOL V

De les inhumacions, exhumacions i trasllats

Art. 30.

1) S'entén per cadàver el cos humà durant els cinc primers anys següents a la mort real, computats des de la data i hora que figuri en la inscripció de defunció en el Registre Civil, classificant-se els cadàvers en els dos grups a que es refereix l'art. 8è de Reglament de Policia Sanitària Mortuòria.

S'entén per restes cadavèriques, el que queda del cos humà després del procés de destrucció de la matèria orgànica, una vegada transcorregut els cinc anys des de la mort.

Les inhumacions, incineracions, exhumacions, conducció i trasllats i re- inhumacions de cadàvers i restes cadavèriques, s'efectuaran en la forma i amb les autoritzacions que s'estableixen en els articles 12 a 37 del Reglament de Policia Sanitària Mortuòria.

Art. 31. Cap cadàver serà inhumat abans de les 24 hores següents a la defunció. Si per ràpida descomposició o perill de contagi, insuficiència higiènica de l'habitació o qualsevol altra causa similar, tingués lloc la cerimònia de conducció abans de transcórrer aquell termini, romandrà el cadàver en el dipòsit del Tanatori fins que procedeixi la seva inhumació.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

Art. 32.

1) No es podrà obrir cap fossa o nínxol abans dels dos anys de la darrera inhumació si es tracta de cadàvers compresos en el grup II de l'article 8 del RPSM o dels cinc anys si es tracta de cadàvers del grup I, excepte autorització de l'Alcalde, i sens perjudici de l'autorització judicial que pugui ser necessària de conformitat amb la legislació vigent.

S'exceptuaran en tot cas les sepultures que continguin cadàvers embalsamats o que s'embalsamin per a ser traslladats.

L'Alcalde, sens perjudici del que disposa el paràgraf 1 d'aquest article, pot autoritzar l'exhumació de cadàvers i de restes cadavèrics que hagin de ser immediatament re inhumats dins del mateix cementiri.

L'exhumació de cadàvers o de restes cadavèrics que han de ser conduïts o traslladats a un altre cementiri requereix l'autorització del delegat territorial del Departament de Sanitat i Seguretat Social de l'àmbit corresponent.

Art. 33.

1) Quan s'hagi de produir una inhumació en una sepultura que continguin altres restes, es procedirà en el mateix acte a la reducció d'aquests, efectuant-se la inhumació del cadàver quan la capacitat de la sepultura ho permeti.

Sinó fos possible aquesta operació, es procedirà d'acord al previst al punt 13.3.

Quan la reducció de restes s'autoritzi abans de la inhumació, aquella operació l'efectuarà el personal de l'empresa concessionària, en presència dels familiars del finat, si així ho desitgen.

Art. 34. L'expedició de les llicències d'inhumació s'efectuarà per l'Alcaldia a petició de les persones a que es refereix l'article 9 d'aquest Reglament, aportant a la sol·licitud l'autorització judicial de l'enterrament i el títol acreditatiu del dret funerari.

CAPÍTOL VI

De la gestió econòmica

Art. 35. La concessió del dret funerari sobre qualsevol sepultura en el Cementiri municipal i tots els serveis que es prestin en aquest, així com el lliurament de títols, estaran sotmesos a les taxes que són regulades per ordenança fiscal.

Art. 36. Quedaran exempts de taxes aquells serveis que es prestin a les persones incloses en el padró municipal de Beneficència i a pobres de solemnitat. En aquests casos la concessió es regirà pel que es disposa a l'article 11.4 d'aquest Reglament.

CAPÍTOL VII

Sales de vetlla

Art. 37. Les Sales de Vetlla o Dol, son un servei públic municipal complementari del servei de cementiri.

Art. 38. Tindran dret a la seva utilització, previ abonament de les taxes corresponents, totes aquelles persones que estiguin empadronades en el municipi. També es podran atendre les peticions relatives a aquells que, bé essent de fora del municipi es trobin en trànsit o amb destinació a d'altres cementiris, si ho sol·liciten.

Art. 39. No s'admetrà en el recinte cap tipus de promoció de venda, ni oferiment de serveis, vinculats o no al servei funerari, que no estiguin degudament autoritzats.

Art. 40. Llevat d'autorització expressa, atorgada pel l'Ajuntament, no estarà permès a l'interior de l'edifici, la realització de filmacions o fotografies.

CAPÍTOL VIII

Vigència

Art. 41. El present Reglament modificat entrarà en vigor una vegada aprovat pel Ple de l'Ajuntament i efectuada la tramitació exigida per l'article 49 de la Llei de Bases de Règim Local, 7/1985, de 2 d'abril.

Dilluns, 5 d'agost de 2013

Disposició transitòria. Un cop aprovada definitivament la modificació d'aquests reglament, els interessats disposaran de sis mesos per regularitzar les concessions de dret funerari que hagin estat objecte de transmissió o be hagin finalitzat el seu període de vigència.

Pel que fa a les concessions atorgades amb anterioritat a la aprovació de la modificació d'aquest Reglament, dites a perpetuïtat, es computaran 75 anys, des de la seva concessió, d'acord amb la llei 33/2003, 3 de novembre de patrimoni de les administracions publiques.

Vallirana, 24 de juliol de 2013
L'alcaldeessa, Eva-Maria Martinez Morales